

29.8.2024 15. helluntain jälkeisen viikon torstai.

Herran edelläkävijän ja kastajan Johanneksen mestaus

Käsittelen tässä sekä päivän juhlan että järjestyksen mukaisen päivän tekstit

Aamupalveluksen evankeliumi

Kyseessä on Matteus 14: 1 – 13. Teksti oli vuorojärjestyksen mukaisesti 7. helluntain jälkeisen viikon liturgian evankeliumina. Voit lukea tekstin ja sen kommentaarin sen päivän kohdalta.

Juhlan epistola

”Kun Johannes oli matkansa päässä, hän sanoi: ”En minä ole se, joksi te minua luulette. Minun jälkeeni tulee toinen, jonka kenkiäkään minä en kelpaa riisumaan.” Veljet, Abrahamin jälkeläiset, ja te muut, jotka pelkäätte Jumalaa! Juuri meille on lähetetty sanoma tästä Pelastajasta. Jerusalemlaiset ja heidän hallitusmiehensä eivät tajunneet, kuka Jeesus oli. He tuomitsivat hänet, mutta näin he panivat täytäntöön profeettojen sanat, joita joka sapattina luetaan. Mitään syytä kuolemantuomioon he eivät voineet esittää, mutta silti he vaativat Pilatusta teloittamaan hänet. Kun he olivat toteuttaneet kaiken, mitä hänestä oli kirjoitettu, he ottivat hänet ristinpuulta ja panivat hautaan. Mutta Jumala herätti hänet kuolleista. Hän ilmestyi sitten usean päivän aikana niille, jotka yhdessä hänen kanssaan olivat tulleet Galileasta Jerusalemiin. Nämä ovat nyt hänen todistajiaan, he todistavat hänestä Israelin kansalle.” Me julistamme teille ilosanoman: Minkä Jumala lupasi meidän isillemme, sen hän on täyttänyt meille, heidän lapsilleen. Hän on herättänyt Jeesuksen kuolleista.” (Ap.t. 13: 25 - 33a)

Kyseessä on osa apostoli Paavalin puheesta, jonka hän piti ensimmäisen lähetysmatkansa yhteydessä sapattina Pisidian Antiokian synagogassa. ”Kun Johannes oli matkansa päässä” merkitsee lain ja profeettojen ajan loppumista (Luuk. 16: 16) ja uuden aikakauden alkua (Luuk. 3: 16).

Nyt Paavali siirtyy julistamaan Kristuksesta. Tämä materiaali on tuttua Pietarin julistuksesta. Kuulijoina ovat ”israelilaiset (Ap.t. 13: 16), ”Abrahamin jälkeläiset” ja te muut, jotka pelkäätte Jumalaa”. Jerusalemlaiset ja heidän hallintomiehensä viittaa Jerusalemin temppelin suuren neuvoston jäseniin, jossa oli ylipappeja, lainopettajia ja saddukeuksia (fariseusten osuus Jeesuksen lopullisessa tuomitsemisessa on ainakin osittain kiistanalainen asia). Asukkaita ei mainita, mutta

korostamalla jerusalemlaisia Kristuksen tuomitsemisessa tulee selvä ero galilealaisten ja jerusalemlaisten välille. Se ero Pietarin ja Paavalin puheessa on, että Paavali ei voi syyttää diasporassa asuvia Jeesuksen murhasta ja kutsua heitä sen takia katumukseen. Jerusalemlaiset toteuttivat tietämättään Jumalan pelastussuunnitelmaa (Luuk. 13: 33, Ap.t. 3: 18). He tuomitsivat syyttömän (Ap.t. 3: 13 – 14).

”He ottivat hänet ristinpuulta ja panivat hänet hautaan” vaikuttaa ilmaisevan, että murhaajat ottivat Jeesuksen ristiltä ja hautasivat Hänet. Näyttäisi siltä, että Paavali sivuuttaa tässä Joosef Ariamatialaisen toiminnan. Voi olla, että Paavalin puheen taustalla ovat isien perinnäissäännöt koskien ristiinnaulitun ruumiin kohtaloa: ruumista ei saanut jättää yöksi paaluun tai puuhun (5. Moos. 21: 22 – 23). Kun seuraavassa jakeessa sanotaan: ”Mutta Jumala herätti hänet kuolleista”, niin Jumalan toiminta korostuu enemmän, kun murhaajat hautasivat Jeesuksen, eikä mainita Joosef Arimatialaista. Paavalin muutos voi johtua halusta tehostaa puhettaan ja Jumalan toimintaa.

Jeesus ilmestyi evankeliumien mukaan useita kertoja, niin Jerusalemissa, kuin Galileassa ja matkalla Emmaukseen. Ennen Pyhän Hengen vuodatusta Juudas Iskariotin tilalle valittiin ylösnousemuksen todistajaksi Mattias. Ylösnousemusta piti kaikkien apostolien julistaa.

Evankeliumi on suomeksi ”ilosanoma” tai ”hyvä uutinen”. Luukkaan ajattelussa on kaksi aikakautta. Lupauksen aika on lupauksen antamisesta eteenpäin. Lupauksen toteuttamisen aika jatkaa lupauksen aikaa. Nyt lupaus on täytetty. Se tapahtui, kun Jumala herätti Jeesuksen kuolleista. Kyseessä on Kristuksen ylösnousemisen juhla.

Vuoroluvun mukainen epistola

”Mutta ennen kuin uskon aika tuli, me jouduimme olemaan lain vartioimina ja sen vankeina, kunnes usko ilmestyisi. Näin laki oli meidän valvojamme Kristuksen tuloon asti, jotta me sitten tulisimme vanhurskaiksi uskosta. Nyt uskon ilmestyttyä emme enää ole valvojan alaisia. Te kaikki olette Jumalan lapsia, kun uskotte Kristukseen Jeesukseen. Kaikki te, jotka olette Kristukseen kastettuja, olette pukeneet Kristuksen yllyksellä. Yhdentekevää, oletko juutalainen vai kreikkalainen, orja vai vapaa, mies vain nainen, sillä Kristuksessa Jeesuksessa te kaikki olette yksi. Ja jos te kerran olette Kristuksen omia, te olette Abrahamin jälkeläisiä ja saatte periä sen, mikä hänelle on luvattu. Tarkoitan tätä: niin kauan kuin perillinen on alaikäinen, hän ei mitenkään eroa orjasta, vaikka onkin kaiken omistaja. Hän on huoltajien ja holhoojien alainen isänsä asettamaan määräaikaan asti. Samoin on meidän laitamme. Niin kauan kuin olimme alaikäisiä, olimme maailman alkuvoimien orjia.

Mutta kun aika oli täyttynyt, Jumala lähetti tänne Poikansa. Naisesta hän syntyi ja tuli lain alaiseksi lunastaakseen lain alaisina elävät vapaiksi, että me pääsisimme lapsen asemaan.” (Gal. 3: 23 – 4: 5)

”Mutta ennen kuin uskon aika tuli, me jouduimme olemaan lain vankeina, kunnes usko ilmestyi.” Lain tarkoitus oli valmistaa meitä kristillisen vapauden aikaan. Laki näytti synnin, jotta ihminen tietäisi etsiä pelastusta. Valvoja -sana viittaa roomalaisessa yhteiskunnassa pienen pojan ohjaajaan, joka vei pojan kouluun ja haki hänet sieltä, sekä ohjasi poikaa hänen ollessaan pieni. Lain tehtävänä oli estää ainakin suurempien syntien tekeminen, sillä laki paljasti synnin, mutta ei kyennyt pelastamaan ihmistä. Tämän lain loppu tuli Kristuksen tullessa, Hän on ”lain loppu” (Room. 10: 4). Vapaus tästä järjestyksestä tuli vanhurskaudessa, joka tuli uskosta Kristukseen.

Meistä tuli ”Jumalan lapsia”, kun olemme Kristuksen kanssa yhteydessä. Tämä yhteys on tulos uskosta ja kasteesta. Uskon tultua emme enää tarvitse kaitsijaa, siis lakia. Uskoon tullut ei ole enää pieni lapsi.

Jae kaksikymmentäseitsemän sisältää tutun kasteveisun: ”Kaikki te, jotka olette Kristukseen kastettuja, olette pukeneet Kristuksen yllenne.” Kasteen sakramentissa täydentyy usko, ihminen tulee yhteyteen Kristuksen kanssa ja julkisesti ilmaisee sitoutumisensa. Tämä on liiton alku. Pukeutua Kristukseen merkitsee vaatetta. Se voi viitata joko siihen, että kreikkalaisissa mysteeriouskonnoissa tulija pukeutui viittaan tai Vanhan testamentin ilmaisuun ottaa vastaan toisen moraalisien mielenlaadun tai ulkomuodon (Job 29: 14: ”Minä pukeuduin vanhurskauteen, oikeudentunto oli viittani ja päähineeni.”, 2. Aik. 6: 41)).

”Kristuksessa Jeesuksessa te kaikki olette yksi.” Kasteessa ihmiset on liitetty Kristuksen yhteyteen. Kirkko on Kristuksen ruumis ja Henki yhdistää kristityt yhteen. Kirkon pää on itse Jeesus Kristus. Jumalan edessä olemme kaikki samanlaisia. Tämä ei kuitenkaan merkitse poliittista samanarvoisuutta kirkossa tai yhteiskunnassa.

Kristuksen omina kristitty on Abrahamin jälkeläinen ja siis myös perillinen. Aiemmin Paavali oli osoittanut, että Kristus on Abrahamin jälkeläinen ja Jumalan lupauksen täyttymys. Meille kuuluu se siunaus, joka luvattiin Abrahamille ja joka toteutui Kristuksessa. Meidän ei tule takertua lakiin.

”Perillinen on alaikäinen” on mahdollinen käännös, sana alaikäinen voi kuitenkin luoda väärän mielikuvan. Sana voidaan kääntää myös lapsena, jopa imeväisenä. Kyse on henkilöstä, joka ei voi

puhua omasta puolestaan. Tällainen lapsi on ”huoltajien ja holhoojien alainen” aina siihen aikaan asti, kun hän on täysi-ikäinen. ”Niin kauan kuin olimme alaikäisiä” tarkoittaa hengellistä alaikäisyyttä. Tulemme täysi-ikäisiksi ymmärtäessämme jotakin Jumalasta (Jumalan voi tuntea Hänen toimintansa kautta, ihminen voi kohdata Jumalan, mutta täyttä tietoa Jumalasta ihmisellä ei ole).

”Alkuvoimien orjia” on ilmaisu, jonka merkityksestä on erilaisia mielipiteitä. Varhaisen kirkon aikana alkuvoimilla on voitu tarkoittaa tulta, vettä, ilmaa ja maata, tai aurinkoa, kuuta ja tähtiä. Sillä on voitu viitata juutalaiset traditon mukaisia uskonnollisia seremoioita. Jotkut ovat ymmärtäneet, että Paavali tarkoitti sillä juutalaisen lain selityksiä, ns. isien perinnäissäännöksiä. Nykyisin ajatellaan sillä tarkoitettavan erilaisia hengellisiä voimia.

”Mutta kun aika oli täyttynyt” merkitsee sen ajan loppumista, minkä vanhemmat olivat asettaneet lapsen holhouksen alaiseksi. Paavali toteaa sen tapahtuneen, kun Jumala aloitti pelastavan toimintansa. Ihmisen vapaus tuli Kristuksessa.

”Jumala lähetti tänne Poikansa” on Kristuksen ihmiseksi tulo. Silloin toteutuu Isän Pojalle antama tehtävä, jossa Poika toimii täysin valtuuksin Jumalan valtakunnan palveluksessa. ”Naisesta hän syntyi” on ilmaisuna peräisin Vanhasta testamentista (Job 14: 1, 15: 14, 25: 4). Syntyneenä Hänet ympärileikattiin ja niin Hän tuli alistetuksi lain alle. Paavali ei kuitenkaan mainitse erikseen ympärileikkausta, jotta galatalaiset eivät ymmärtäisi asiaa väärin. Näin Kristuksella oli mahdollista vapauttaa meidät laista vapaaksi ja tuoda meidät Jumalan lapsen asemaan. ”Että me pääsisimme” sisältää ajatuksen pelastussuunnitelmasta, jota toteutetaan.

Juhlan evankeliumi

”Kuningas Herodeskin kuuli Jeesuksesta, sillä hänen nimensä tunnettiin jo laajalti. Ihmiset sanoivat: ”Johannes Kastaja on herännyt kuolleista, siksi hänessä vaikuttavat nuo voimat.” Toiset sanoivat, että hän oli Elia, toiset, että hän oli profeetta, sellainen kuin profeetat olivat olleet. Kun Herodes kuuli Jeesuksesta, hän sanoi: ”Johannes, se mies, jonka minä mestautin, on herännyt kuolleista.” Herodes oli näet pidättänyt Johanneksen, pannut hänet kahleisiin ja teljennyt vankilaan. Tämän hän oli tehnyt veljensä Filippoksen vaimon, Herodiaan tähden. Hän oli nainut Herodiaan, mutta Johannes oli sanonut hänelle: ”Sinun ei ole lupa elää veljesi vaimon kanssa.” Herodias ei sietänyt Johannesta ja olisi halunnut tappaa hänet, mutta ei voinut, koska Herodes pelkäsi Johannesta. Herodes tiesi hänet hurskaaksi ja pyhäksi mieheksi ja suojeli häntä. Hän kuunteli Johannesta mielellään, vaikka tämän puheet usein jäivätkin vaivaamaan häntä. Sopiva tilaisuus

Herodiaalle tarjoutui, kun Herodes syntymäpäivänään järjesti pidot hoviherroilleen ja sotaväen päälliköille sekä Galilean johtomiehille. Herodiaan tytär tuli silloin sisään ja tanssi, ja Herodes ja hänen pöytävieraansa olivat ihastuksissaan. Kuningas sanoi työlle: ”Pyydä minulta mitä vain tahdot, niin minä annan sen sinulle.” Ja hän lupasi ja vannoi: ”Mitä ikinä minulta pyydät, sen minä annan, vaikka puolet valtakuntaani.” Tyttö meni ulos ja kysyi äidiltään: ”Mitä minä pyytäisin?” Äiti vastasi: ”Pyydä Johannes Kastajan päätä.” Tyttö kiiruhti heti takaisin kuninkaan luo ja sanoi: ”Tahdon, että annat minulle nyt heti vadilla Johannes Kastajan pään.” Kuningas tuli pahoille mielin, mutta koska hän oli vieraittensa kuullen vannonut valan, hän ei voinut vastata kieltävästi. Hän antoi heti pyövelille käskyn, että tämän oli tuotava Johanneksen pää. Pyöveli meni vankilaan ja mestasi siellä Johanneksen. Sitten hän toi pään vadilla ja antoi sen työlle, ja tyttö antoi pään äidilleen. Kun Johanneksen opetuslapset kuulivat tästä, he tulivat hakemaan ruumiin ja veivät sen hautaan. Apostolit kokoontuivat taas Jeesuksen luo ja kertoivat hänelle, mitä kaikkea olivat tehneet ja mitä opettaneet.” (Mark. 6: 14 – 30)

Sama kertomus on Matteuksella (Matt. 14: 1 – 12) ja Luukkaalla (Luuk. 9: 7 – 9). Markus on sijoittanut tämän kertomuksen sillä tavoin, että ennen tätä kertomusta Jeesus lähettää opetuslapsensa julistamaan kääntymistä ja tämän kertomuksen jälkeen opetuslapset palaavat lähetysmatkaltaan Jeesuksen luo. Tällä sijoittelulla Markus osoittaa, mikä kohtalo voi olla evankeliumin julistajalla.

Kyseessä on kuningas Herodes Antipas, yksi Herodes Suuren pojista. Markus käyttää hänestä sanaa kuningas, mutta todellisuudessa hän oli neljännesruhtinas. Teksti antaa vaikutelman, että Jeesus ei muodostanut Herodekselle poliittista uhkaa. Ihmiset samaistivat Jeesuksen joko profeetta Eliaaseen tai että Jeesus oli joku profeetoista (vrt. Mark. 8: 28). Profeetta Eliaan odotettiin tulevan aikojen lopussa (Mal. 3: 1, 23). Joku muu profeetta liittyy Moosekseen, joka ennusti tulevasta profeetasta, joka olisi Mooseksen kaltainen (5. Moos. 18: 15). Herodes itse ajatteli, että Jeesus on ylösnoussut Johannes Kastaja. Tämän ajatuksen kautta Markus pääsee kertomaan Johannes Kastajan kohtalon.

Johannes Kastaja oli arvostellut kuningasta tämän avioliitosta Herodiaan kanssa, sillä Herodias oli ollut avioliitossa Herodes Antipaahan veljen kanssa ja se oli juutalaisessa ajattelussa este avioliitolle. Tekstissä mainitaan, että veljen nimi oli Filippos. Tämä on todennäköisesti väärin. Herodias oli kyllä ollut naimisissa Herodes Antipaahan veljen kanssa, mutta tämä ei ollut Filippos vaan toinen veli, jonka nimi myös oli Herodes. Erehdys on ymmärrettävä, Herodes Suurella on kaikkiaan kymmenen vaimoa, paljon lapsia ja lapsenlapsia. Lisäksi oli solmittu suvun sisäisiä avioliittoja. Herodiaskin oli Herodes Suuren lapsenlapsi!

Markus laittaa Johanneksen kuoleman Herodiaan syyksi. Historioitsija Josephus pitää syynä Johannes Kastajan kasvavaa poliittista uhkaa Herodesta kohtaan. Markus on voinut saada Vanhan testamentin kertomuksesta Isebelistä vaikutteita siihen, miten hän kuvaa Herodiasta (vrt. 1. Kun. 21). Herodias ei kyennyt toimimaan, sillä Herodes pelkäsi Johannes Kastajaa.

Herodeksen syntymäpäivillä oli koolla hoviherrat, sotaväen päälliköt ja Galilean johtomiehet. Todennäköisin paikka juhlille on Herodeksen pääkaupunki Tiberias Galileassa. Historioitsija Josephus mainitsee, että Johannes Kastaja teloitettiin Machaeruksen linnoituksessa, joka sijaitsi Jordanin itäpuolella nykyisen Jordanian alueella. On myös mahdollista, että Herodes olisi kutsunut vieraansa syntymäpäivilleen tähän linnoitukseen.

Herodes ja hänen pöytävieransa ihastuivat Herodiaan tyttären tanssiin ja Herodes lupasi: ”Mitä ikinä minulta pyydät, sen minä sinulle annan, vaikka puolet valtakuntaani.” Tämä kysymys vastaa sitä kysymystä, minkä kuningas Kserkses (myös muodossa Ahasverus) kysyi Esteriltä (Ester 5: 3). Esterin kirjasta löytyy myös toinen yhteys kertomukseen Johannes Kastajan teloittamisesta. ”Neito miellytti haareminvalvojaa, ja hän pääsi tämän suosioon” (Ester 2: 9). Samoin Esterin kirjan ensimmäisen luvun maininta pidoista kuninkaan ruhtinaille ja ylimmille virkamiehille muistuttaa Herodeksen syntymäpäivien juhlaa. Mutta tätä kuvausta Johannes Kastajan teloituksesta ei kuitenkaan voida pitää Esterin kirjan tapahtumien sovittamisena Johannes Kastajan kohtaloon.

Näyttää siltä, että Herodiaan tyttären tanssi oli Herodiaan suunnittelema. Hän tiesi heti, mitä tyttären piti pyytää Herodekselta. Jos tämä olettaus pitää paikkansa, niin Herodes Antipas johdatettiin ansaan. Johannes Kastajan pää vadilla saa lukijan tuntemaan inhoa.

”Kuningas tuli pahoille mielin” vannottuaan typerän valan. Sen Vanhan testamentin malli on Jeftan vala, jonka tuloksena hän uhraisi ainoan lapsensa uhriksi Herralle (Tuom. 11: 29 – 40).

Herodes Antipas vannoi valan ja Herodiaan tyttären pyynnön vuoksi hän joutui valintatilanteeseen. Hänen oma maineensa ja uskottavuutensa oli hänelle tärkeämpi kuin Johannes Kastajan henki. Lopputulos oli, että sotilas toi tyttärelle Johanneksen pään vadilla ja tyttö antoi sen äidilleen Herodiaalle.

”Kun Johanneksen opetuslapset kuulivat tästä, he tulivat hakemaan ruumiin ja veivät sen hautaan.” Tämä muistuttaa Kristuksen hautausta (Mark. 15: 45 – 46).

”Apostolit kokoontuivat taas” sisältää yksityiskohdan, jolla Markus helpottaa lukijaa. Kun Jeesus lähetti, Hän lähetti opetuslapsensa. Nyt Markus kuvaa heidän palaavan apostoleina. Myöhemmin Markus käyttää heistä nimitystä opetuslapsi. Nähtävästi tässä kohdassa Markus käyttää nimitystä apostoli, jotta he eivät sekaantuisi edellä mainittuihin Johannes Kastajan opetuslapsiin.

Vuoroluvun mukainen evankeliumi

”Apostolit kokoontuivat taas Jeesuksen luo ja kertoivat hänelle, mikä kaikkea olivat tehneet ja mitä opettaneet. Hän sanoi heille: ”Lähtekää mukaani johonkin yksinäiseen paikkaan, niin saatte vähän levähtää.” Ihmisiä näet tuli ja meni koko ajan, eivätkä opetuslapset ehtineet edes syödä. Niin he lähtivät veneellä mennäkseen autiolle seudulle yksinäisyyteen. Mutta heidän lähtönsä huomattiin, ja monet tunsivat heidät. Ihmisiä tuli juoksujalkaa kaikista kaupungeista, ja väkijoukko ehti maitse perille ennen heitä. Kun Jeesus veneestä noustessaan näki kaikki nämä ihmiset, hänen tuli heitä sääli, sillä he olivat kuin lammaslauma paimenta vailla. Hän alkoi opettaa ja puhui heille pitkään. Kun päivä oli jo illassa, opetuslapset tulivat hänen luokseen ja sanoivat: ”Tämä on asumaton seutu, ja on jo myöhä. Lähetä heidät pois, että he menisivät lähiseudun taloihin ja kyliin ostamaan itselleen syötävää.” ”Antakaa te heille syötävää”, vastasi Jeesus. He sanoivat hänelle: ”Pitäisikö meidän mennä ostamaan kahdellasadalla denaarilla leipiä ja antaa ne heille syötäväksi?” Jeesus kysyi: ”Montako leipää teillä on? Käykää katsomassa.” He tekivät niin ja ilmoittivat: ”Viisi, ja kaksi kalaa.” Jeesus käski heidän sijoittaa kaikki ruokakunnittain aterioimaan vihreälle nurmelle. Ihmiset asettuivat istumaan sadan ja viidenkymmenen hengen ryhmiin. Sitten hän otti ne viisi leipää ja kaksi kalaa, katsoi ylös taivaaseen ja lausui kiitoksen. Hän mursi leivät ja antoi palat opetuslapsilleen, ja nämä jakoivat ne kansalle. Samoin hän jakoi kaikkien kesken ne kaksi kalaa. Kaikki söivät kyllikseen. Leiväntähteitä kerättiin kaksitoista täyttä korillista, ja kalaakin jäi. Aterioimassa oli ollut viisituhatta miestä. Heti sen jälkeen Jeesus käski opetuslasten nousta veneeseen ja mennä edeltäkäsinkin vastarannalle Betsaidaan sillä aikaa kun hän lähettäisi väen pois.” (Mark. 6: 30 – 45)

”Niin saatte vähän levähtää” kannattaa muistaa myös tänä päivänä kirkossa. Opetuslasten suorittama julistus ja parannustyö olivat väsyttäneet heitä. Niin papiston kuin muidenkin ihmisten on hyvä välillä ”vetää henkeä”.

Kertomus ravitsemusihmeestä löytyy kaikista evankeliumeista (Matt. 14: 13 – 21, Luuk. 9: 11 – 17, Joh. 6: 1 – 15). Markuksella (Mark. 8: 1 - 10) ja Matteuksella (Matt. 15: 32 - 39) on myös kertomus neljäntuhannen miehen ruokkimisesta.

”Lähtekää mukaan johonkin yksinäiseen paikkaan” valmistaa lukijaa ruokkimisihmeeseen. Jeesus lähtee opetuslastensa kanssa ja he ovat varustautuneet vain heitä varten varatuilla ruokatarvikkeilla. Kansa ennätti maitse paikkaan, minne Jeesus meni opetuslastensa kanssa ennen kuin he saapuivat sinne veneellä. Tämä kertoo kansanpaljouden yllättäneen Jeesuksen ja opetuslapset, ruokatarvikkeita ei ollut mukana. Tähän sisältyy ajatus, että ihmisten pitäisi olla itse aloitteellisia ja etsiä Jeesusta.

”He olivat kuin lammaslauuma paimenta vailla” on sanonta, joka pohjautuu Vanhaan testamenttiin (4. Moos. 27: 17, 1. Kun. 22: 17, Hes. 34: 5 – 6). Se voi olla myös suunnattu fariseuksia vastaan, sillä nämä eivät koonneet kansaa suojiinsa niin kuin paimen kokoaa. Tässä Jeesus osoittautuu oikeaksi paimeneksi. Hän ravitsee ensin kansaa sen hengellisessä nälässä opettaen kansaa pitkän aikaa. Sitten Hän ravitsee myös heidän ruumiinsa. Ravitsemusihme viittaa aikaisempiin tapahtumiin: kuinka Jumala ravitsi kansan erämaassa ja kuinka Elisa ruokki sata miestä (2. Kun. 4: 42 – 44). Se viittaa myös tulevaan Jumalan valtakunnan ateriaan. Se voi myös viitata ehtoollisen asettamiseen kertoessaan leivän murtamisesta.

”Tämä on asumaton seutu, ja on jo myöhä”, opetuslapset sanoivat Jeesukselle. Tämä merkitsee, että ruokaa ei ole paikalla ja on jo ruoan aika. He ehdottavat Jeesukselle, että kansa lähtisi itse liikkeelle ja hankkisi ruoan itselleen. Perinteisesti ajatellaan, että ravitsemusihmeen paikka oli Tabgha. Luukas määrittelee paikan olleen lähellä Betsaidaa (Luuk. 9: 10).

Jeesuksen vastaus: ”Antakaa te heille syötävää” sai opetuslapset hämmästyksiin. Heidän huomautuksensa Jeesukselle on melkein vihainen: ”Pitäisikö meidän mennä ostamaan kahdella sadalla denaarilla leipiä?” Denaari oli työmiehen päiväpalkka, joten kyse oli isosta rahasta.

Maininta kahdesta kalasta voi olla myöhäisempi lisäys. Se voi olla viittaus siihen, että joissakin alkukirkon seurakunnissa ehtoollisen yhteydessä oli kalaa. Se voi edustaa meren antamaa ruokaa, kuten viiriäiset olivat erämaassa ja ruokkivat israelilaisia (4. Moos. 11: 31, Viis. 19: 12). Se voi viitata myös Jumalan valtakunnan ateriaan (apokryfisissa teksteissä, 4 Esra: 6: 52), jossa kala mainitaan osana ateriaa. Viimeksi mainittu vaihtoehto voi olla todennäköisin.

Ihmiset sijoitettiin ruokakunnittain ryhmiin. Suomennos ei anna täyttä kuvaa tilanteesta. Sana ryhmä johtaa osittain harhaan. Kyseinen sana tarkoittaa alun perin puutarhalavaa (mahdollisesti sipuleita varten) ja oikeampi käänös olisi ”rivi riviltä”. Ihmiset oli siis istutettu paikalleen tietyssä järjestyksessä. Se kuvaa Jumalan valtakunnan ateriaa.

Ruoan siunauksessa käytetty sanasto: ”lausui kiitoksen. Hän mursi leivät ja antoi palat opetuslapsilleen”, muistuttaa Jeesuksen suorittamaa ehtoollisen asettamista (Mark. 14: 22). Näin ravitsemusihmeen katsottiin ennakoivan ehtoollisen asettamista, joka puolestaan ennakoi Jumalan valtakunnan ateriana. Siunaaminen on voinut olla tavallinen juutalainen aterian siunaaminen. Joskus ymmärretään, että opetuslapsille annettu leivän jakotehtävä ennakoi heidän tehtävänsä leivän jakajana (ehtoollisen sakramentin toimittaminen ja jakaminen).

”Kaikki söivät kyllikseen” vastaa profeetta Elisan suorittamaa ravitsemista sadalle miehelle (2. Kun. 4: 42 – 44). ”Leiväntähteet” sana (jokin murrettu, palanen) mainitaan Apostolien opetuksessa ehtoollisen sakramentin yhteydessä (Did. 9. luku). Luku kaksitoista voi viitata Israelin kahteentoista heimoon. Ravittujen lukumäärä, viisituhatta miestä, ylittää profeetta Elisan ruokkimien sadan miehen määrän moninkertaisesti.

Vanhassa kirkossa kiinnitettiin huomiota leipien ja kalojen määrään. Niiden nähtiin tuovan todelliseksi tiettyjä kirjoja. Viisi leipää viittaisi tällöin viiteen Mooseksen kirjaan ja kaksi kalaa Evankeliumiin ja Epistolakirjaan. Nämä kirjat antavat hengellistä ruokaa lukijoilleen.